

[Minister Lise Østergaard]

re åbenhed i kontakten mellem mennesker og om uvidelige af gensidig information og kulturudveksling. Her er det ikke så meget det abstrakte menneskerettighedsbegreb, det drejer sig om, men foranstaltninger, der har direkte betydning for det enkelte menneske, f.eks. genforening af familier, som er blevet skilt på grund af grænserne, friere rejsekvem, friere adgang for pressen og friere udveksling på kultur- og undervisningsområdet. Dette er menneskerettigheder i praktisk sammenhæng.

Denne oversigt har alene til formål at anbringe menneskerettighedsbegrebet i det rigtige perspektiv i forbindelse med konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa. Kravet om respekt for menneskerettighederne behandles for så vidt mere specifikt andre steder i det internationale samarbejde, ikke mindst inden for FN og Europarådet.

Det rummer et betydeligt fremskridt, når Helsingforslutakten fastslår, at respekten for menneskerettighederne har umiddelbar betydning for udviklingen af venskabelige forbindelser og samarbejde mellem landene. Herved bliver spørgsmålet om menneskerettighederne et legitimt emne for drøftelser landene imellem, og det bør ikke længere kunne afvises under påberåbelse af princippet om ikke-indblanding i et lands indre anliggender. Det er tillige udtryk for sund realisme, når der i slutakten lægges megen vægt på udviklingen af menneskelige kontakter og mere åben information mellem Øst og Vest. Fremskridt på disse områder er helt nødvendige, når vi skal nedbryde skranke fra den kolde krigs tid og fremme den gensidige tillid og forståelse.

Men samtidig er det klart, at vi her har at gøre med meget ømtålige og meget vanskelige forhold, som ikke kan ændres på kort tid, men kun under forløbet af en langvarig proces. Ingen har kunnet forvente, at CSCE ville blive nogen mirakelkur, der med ét slag kan løse alle de problemer, som består mellem de europæiske lande. 30 års Europahistorie ændres ikke fra den ene dag til den anden.

Når det drejer sig om respekten for menneskerettighederne, må vi først og fremmest erkende, at der er en nøje sammenhæng mellem de politiske systemer i Øst og Vest og den måde, man opfatter menneskerettighederne på. Disse forskelle i opfattelsen af

menneskerettighederne skaber betydelige vanskeligheder for en frugtbar dialog og dermed for fremskridt på dette område i international sammenhæng.

I de vestlige lande understreger vi det enkelte menneskes individuelle rettigheder, og vi kræver, at samfundets myndigheder til stadighed må respektere dem. Heraf fremstår de traditionelle borgerlige og politiske rettigheder, som er retten til vor frihed og vor personlige sikkerhed, som er retten til tanke- og trosfrihed, menings- og ytringsfrihed, og det er retten til forenings- og forsamlingsfrihed.

I de østlige lande understreger man menneskerettighederne som noget, der må tilsikres individet, men først og fremmest i lys af dets pligter over for samfundet. Til gengæld må samfundet sikre menneskets økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, retten til arbejde, hvile og fritid, retten til en rimelig levestandard og social tryghed og lige adgang til undervisning, uddannelse og kulturelle goder. Se, det er i prioriteringen af disse to hovedkrav: den personlige frihed over for den økonomisk-sociale tryghed, at de ideologiske modsætninger på menneskerettighedsområdet brydes mellem Øst og Vest.

I den danske regerings menneskerettighedspolitik søger vi at undgå en politisering af menneskerettighederne ved at understrege betydningen af et omfattende menneskerettighedsbegreb, der både dækker kravet om personlig frihed og kravet om økonomisk og social tryghed. Samtidig står vi fast på, at der er visse krænkelse af menneskerettighederne, der er så alvorlige, at de aldrig kan tolereres uanset samfundssystem og uanset samfundets udviklingsgrad. Her tænker jeg naturligvis på tortur og andre former for umenneskelig behandling, og jeg tænker på henrettelser uden lov og dom.

Det brede menneskerettighedsbegreb er selve grundlaget for udviklingen af det demokratiske og socialt betryggende system, som præger vores eget samfund i dag. Vi mener, at det kun er muligt at opnå konkrete fremskridt på menneskerettighedsområdet, når man betragter menneskers vilkår i denne brede sammenhæng, og vi mener, at en politisering af menneskerettighederne er en demonstrationspolitik, der alene fører til, at spørgsmålet bliver gjort til en kastebold mellem modstandere af forskellig politisk obser-